СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 230. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 4. жовтня, 1926. VOL. XXXIV. No. 230. Jersey City, N. J., Monday, October 4, 1926. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ КУЛИДЖ НЕ БУДЕ РОБИТИ НОВИХ ЗАХОДІВ ЩОДО СВІТОВОГО СУДУ

ВАШИНГТОН, 1. жовтня. — Президент Кулидж рішився не робити ніяких уступств в справі приступлення Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів. Президент уперед порозуміється зі сенаторами, і доперва тоді, як вони на се згодяться, буде старатися подати якусь зміну 5. застереження, проти котрого повстали держави, належачі до світового суду. Якщо сенатори заявляться проти таких пропозицій, то Злучені Держави до світового суду не приступлять.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ КРИТИКУЄ ГУБЕРНАТОРА ФЛОРИДИ ЗА РАТУНКОВУ АКЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 1. жовтня. — Джан Бертон Пейн, предсідатель Американського Червоного Хреста, виступив проти Джана Мартина, губернатора стейту Флорида, що він і його уряд дбає більше за туристів, які приїзджають у Флориду, як за постійних мешканців стейту, підриваючи в сей спосіб ратункову акцію.

ГОРІЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ СПОДІЄТЬСЯ ДОЇХАТИ ДО БЕРЕГА.

НЮ ЙОРК, 1. жовтня. — Як показується з бездротних телеграм, американський паровий корабель Ню Бритен, котрий займився на повному морю, поспішає до Чарлстона, в Савт Верджінії, в товаристві федерального корабля Сенеки, який пливе попри нього, готовий на всякий випадок. Моряки мають надію, що дібються до порту, заким пожар розгориться до небезпечних розмірів.

ДИВНА СМЕРТЬ ПОЛКОВНИКА.

САН ФРАНЦИСКО, 1. жовтня. — Американський полковник Александер Вилнемс, по цілонічній забаві в одному клюбі, виїхав автом над залив і тут звалився з автом в море й потонув. Поліція робить слідство, чи се було самовбивство з розмислу, чи припадок наслідком пиятики.

Полковник Вилнемс ставав недавно на военний суд за пиянство. Дістав він був при тій нагоді строгу догану.

СМЕРТЬ ВІД УДАРУ.

НЮ ЙОРК, 1. жовтня. — Підчас кулачної бійки межи двома кревняками Оріельо Гонсалесом та Осипом Санчесом перший з них впав на землю від слабого удару в живіт. Коли візвано лікаря, сей ствердив смерть. Поліція, яка розслідувала подію, прийшла до переконання, що смерть була припадкова.

НАЙДЕННЄ ЖІНОЧОГО ТРУПА.

НЮ ЙОРК, 1. жовтня. — В умебльованій комнаті під числом 42. на Ст. Маркс Плейз найшов сторож камениці тіло пані Марі Болеовської, котра мала бути женою майнера з Плімавту, в стейті Пенсилвенія.

Поліціянти, які оглядали тіло, кажуть, що вона мала на лици знаки, що на неї хтось напав. Вона могла мати 27 літ життя. Здається, що й імя її перекручено.

ОСТОРОГА ДЛЯ ПРОГИБІЦІЙНИХ АГЕНТІВ.

ВАШИНГТОН, 1. жовтня. — Генерал Андрус, начальник прогибіційної служби, видав осторогу до прогибіційних агентів перед нарушуванням домашнього спокою мешканців. Уряд звертає своїм агентам увагу, щоби вони не входили до приватних домів без судових приказів ревізії.

ЛІКАРІ КРИТИКУЮТЬ ПРОГИБІЦІЮ.

БОСТОН, Месечузетс, 1. жовтня. — Офіціяльний орган Медичного Товариства Стейту Месечузетс заявляє виразно, що прогибіційний закон не розумний і не практичний.

Заяву сю подав журнал з приводу нападу начальника сього прогибіційного округа, котрий критикував лікарів за те, що вони написали за богато рецепт на вживанє алькоголю. Журнал каже, що лікарі слухають законів і хочуть їх виконувати, але населенне не може змінити своїх звичок за кілька місяців або кілька літ лишень тому, що законодателі переперли закон. Лікарі частенько мусять видавати рецепти хорим, які без напитку переходять тяжкі муки.

ДОБИЛИСЯ ПІДВИШКИ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ.

ШИКАГО, 1. жовтня. — З нинішним днем уходить у життя нова умова межи будівляними підприємцями а будівляними юніями, на основі котрої підвищається робітничу заплату будівляних робітників. Умова дасть підвишку яким 40,000 робітників.

ВАЖНИЙ МЕЖИНАРОДНИЙ КРОК АМЕРИКАНСЬКОЇ ЮНІЇ.

ДІТРОЙТ, Мишиген, 1. жовтня. — Робітничі юнії сталевого промислу, які тепер відбувають тут свою конвенцію, постановили війти в союз з подібними робітничими юніями Европи.

Товчком до сього важного кроку була вістка, що европейські фабриканти стали злучилися для спільного ведення бизнесу. Робітники вважають, що проти злученої сили фабрикантів треба виставити обєднану силу робітників.

ПОАНКАРЕ НЕ СЛУХАЄ МЕЙОРІВ.

ПАРИЖ, 30. вересня. — Мимо протесту 200 мейорів, що зїхалися до Парижа, щоби запротестувати проти політики Поанкаре, який задля державної економії позбавив хліба 600 мейорів, Поанкаре заявив, що свого рішення не змінить, але готов поставити його під обради парляменту. Коли парлямент не погодиться з тим, він уступить з становища премієра. З того готова вийти дійсна криза, бо на нарадах мейорів було дуже богато послів і сенаторів, які обстоюють їх домагання.

СТРАШНІ ЖЕРТВИ ТАЙФУНУ.

ГОНГКОНГ, 30. вересня. — Жертвою страшного тайфуну впало 2,000 людей, які загинули і 100 більших лодок, що служили до риболовлі на мори.

ВПАЛИ ПІВТОРА ТИСЯЧІ СТІП І ЖИВУТЬ.

ЛАСКАР, Алберта, Канада, 1. жовтня. — М. Кернс, бизнесмен зі Сіхетела, і Текс Байерс, місцевий гірський провідник, бибралися в гори на полювання на дикі кози. Коли вони дерлися на одну гору, на них звалилася снігна лявіна. Оба злетіли півтора тисячі стіп, заким вспіли задержатися. Оба вийшли з пригоди живі. Кернс сильно потовчений і має зломану руку, і Байерс мусів нести його 43 милі, заким лікар зложив йому поломані кости.

ПОРІШЕННЯ СІТКИ ЗАЛІЗНИЦЬ НА УКРАЇНІ.

Південна округа шляхів підсумувала досить цікаві відомости про те, як зростає сітка укр. залізниць. Коли ці відомости порівнати з даними про довжину залізниць в районі Південної округи шляхів 1913 року, то помітно значне придбання. Коли 1913 довжина Південних залізниць складала 3,068 верстов, то нині складає 3,357. Найбільше досягнення є на Донецьких залізницях, що їх довжина з 635 верстов зросла до 2,388. Чимало також поширено сітку Південно-західних залізниць, що 1913 року становила 3,909 верстов, а нині становить 4,489.

По всій Південній окрузі шляхів, порівнюючи з 1913 роком, сітка залізниць поширилася на 2,391 версту, себ-то замісць 10,418 верстов вона нині становить 12,809.

Не зважаючи на ці досягнення і в звязку з настирливими економічними вимогами, сітку залізниць Південної округи поширюватиметься й далі. Значне поширення буде зроблено 1926—27 року. З наступного року прокладатиметься колію по лінії Ново-Московськ-Мерефа на 170 верстов і по лінії Павлоград - Ново - Московськ-Нижне-Дніпровськ на 63 версти. Буде зроблено колію на лінії Нижнє - Дніпровськ - Апостолово на 158 верстов. Всього наступного року сітку залізниць буде поширено на 391 версту, щоб довжину залізниць Південної округи довести до 13,200 верстов.

ЯЗВА ПРОСТИТУЦІЇ.

Польські часописи констатують, що в наслідок хвилевої поправи в промислі в де-яких містах в Польщі, нпр. в Лодзі зменшилася проституція на яких 15—20%.

Є це хвилеве явище, яке потверджує лишень факт страшної язви проституції, яка в наслідок промислової кризі і господарчого занепаду опанувала цілу Польщу.

ВИЇЗД М. ГОЛИНСЬКОГО ДО ОДЕСИ.

Наш відомий оперовий співак М. Голинський виїхав цими днями на гостинні виступи до Одеси, де співати-ме в тамошній опері.

ЧЕСЬКА „ЦИВІЛІЗАЦІЯ".

В неділю, 5. серпня, пополудні бавилися жандарми села Гомоку тим, що страшно напилися. Після випорожнення більшого числа склянок, кидали порожні склянки в повітре і при тім стріляли до них. А коли-ж присутним робітником були напоминані, щоб такого лайдацтва не робили, бо кожний вистріл платить народ та що через це грозить селян, один з жандармів заревів на нього по чеськи, як віл, щоби мовчав „проклеті болшевік!". Та що вони (жандарми) ніяких „большевікуф" се не бої".

Але жандарми цеї забави не мали досить. В ночі ротмистр іменем Шана затягнувся пяний без пушки, в розхристаній блюзі з витягненим багнетом в руках до того робітника, який їх пяних напоминав, і кричав, як збожеволілий: „В імени закона арештую тебе!" Взяв робітника і ведучи до жандармської касарні викрикував вулицею: „Я вам большевікум укажі!" В касарні цей робітник був держаний до 11 години в ночи. Протокол з ним не був списаний, хоч він того домагався.

За те чеські „культуртрегери" вже 8 літ всюди кричать, що вони на Підкарпатський Україні більше нічого не хочуть, як тільки своїми людьми „цивілізувати" українське населення. Для цього їм потрібно жандармів та фашистів-легіонерів, яьких вже на Підкарпаття налізло до 40,000 як кольоністи, урядники і т. д.

НОВІ КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Окружна комісія українізації вирішила з 15-го серпня ц. р. відкрити державні курси української мови й українознавства. Курси розраховано на 200 слухачів. Програма навчання на курсах поділяється на три категорії: по першій категорії — 5 міс. навчання, по другій категорії — три міс. навчання, і третя категорія — для тих, що бажають удосконалити знання української мови. 15% слухачів на курсах вчитиметься безплатно, по командировках від установ, інші слухачі платитимуть від 3 до 10 карб. на місяць в залежности від їхнього заробітку.

ДОПОМОГА СІЛЬСЬКІЙ БІДНОТІ.

За останній час радянський уряд багато зробив для поліпшення стану села і з окрема бідноти. Так рішено передати селянству до 1.5 міл. десятин лісу, що й переведено вже в життя і до 5. травня ц. р. віддано 1.15 міл. десятин або 39% загальної площі лісів на Україні. З земель сільсько-господарчого призначення 494.947 тисяч десятин, а з земельного фонду та инших 437.340 тисяч десятин. В осени 25 р. і весною 26 р. відпущено державою поверх 2 міл. пудів насіння для бідноти. Окрім цего уряд дав бідноті цілу низку пільг і полегчень по оподаткованню. Так 20% слабих господарств зовсім звільняється від с.-г. податку. Разом з цим уряд вживає всіх заходів що до допомоги бідноті кредитами. На 1. травня 26 р. було в користуванні бідноти біля 18 міл. карб. с.-г. кредиту.

КУЛЬТУРНИЙ ЗВЯЗОК РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ З ПІДКАРПАТТЯМ.

Українська студентська молодь з київських ВУЗ-ів прислала привітання українській селянській та робітничій молоді, що студіює в школах Підкарпаття, де кличе їх працювати і дальше над піднесенням української культури в Підкарпаттю та загартовуватись до боротьби. Українська радянська студіююча молодь піддержить їх у всьому.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912.

Of "Svoboda", (Liberty) Ukrainian newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for October 1, 1926.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Simon Yadlowsky, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Ass'n, Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Luka Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Simon Yadlowsky, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian National Association, Inc., Fraternal Order. Theo. Hrycey, Pres. & Trustee, 329 So. Fourth St., Philadelphia, Pa.; J. Kashtaniuk, Rec. Sec. & Trustee, 83 Grand St., Jersey City, N. J.; B. Levczyk, Treas. & Trustee, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

3. That there are no bondholders, no mortgagees and no other securities.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the six months preceding the date shown above is 17.000 per each issue.

SIMON YADLOWSKY, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 30th day of September, 1926.

MICHAEL UHORCHAK, Notary Public.
(My commission expires July 28, 1929).

ПІЛСУДСКІ СТАВ ПРЕМІЄРОМ ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА, 1. жовтня. — В Польщі сталося те, чого ніхто не передбачив. Пілсудскі, який тому 4 місяці взад відмовився зайняти місце президента Польщі, заявив, що яко новий премієр зачинає формувати новий міністерський кабінет на місце того, що уступив. В той спосіб попри те, що є властивим диктатором Польщі, буде мати Пілсудскі два другі джаби: буде міністром війни і премієром.

В короткій дорозі створив він новий уряд заступника премієра і покликав на те місце щойно уступившого премієра Бартля. В новім кабінеті будуть засідати люде з правиці і лівиці, бо Пілсудскі хотів би догодити одним і другим. На місце міністра фінансів Клярнера, правої руки проф. Кеммерера, прийде урядовець з міністерства Чеховин. До кабінету ввійде як міністер внутрішних справ соціяліст і давний його приятель Морачевскі. Соціялісти одначе заявилися проти участи Морачевского в кабінеті. Супроти того Морачевскі мусить виступити з партії.

Пілсудскі думає правити через Бартля і військо, яке буде тероризувати опозицію. Вже того самого дня, коли Пілсудскі оголосив себе премієром, напало трох офіцерів посла Здзеховского в його власнім мешканню і смертельно його побили за те, що він відважився критикувати Пілсудского в соймі.

ДІВЧИНА, ЯКА МАЄ ДО ДІЛА З „ДУХАМИ".

ЛОНДОН, 1. жовтня. — До Національної Лябораторії для психічних розслідів привезли з Румунії 13-літну Елеонору Цугун, про яку розповідають несотворені річи. В її присутности зникають нагло присутним дорогоцінности і гроші, а деякі з них не повертаються. Літають навіть кинджали і вбиваються в стіну. А сама вона дуже часто терпить страшні болі від голок, якими якась невідома сила пробиває її тіло. Ту містерію взялися розслідувати лікарі-психопати.

ЗРУЧНИЙ ОШУКАНЕЦЬ.

ПАРИЖ, 1. жовтня. — Ернест Родригез з Сен Франциско має вправді 17. літ, але повів себе як старий злодій. Виїзджаючи в подорож до Европи виписав письма до важнійших банкових домів в Европі та подав себе як сина богатого американського банкира і просив, щоби вони виплачували певні суми за підписом, якого взорець подано в письмі. По тім Родрігез вибрався в дорогу і їздив від одного міста в Европі до другого та весело забавлявся, бо банки виплачували гроші на його бажанне. Та тепер таки його приловили та замкнули до Іванової хати.

ЕСПАНСЬКИЙ ДИКТАТОР ПУСКАЄ НОВОГО БЛАХМАНА.

СЕНТ ДЖАН ДЕ ЛІЗ, Франція, 1. жовтня. — Еспанський диктатор премієр де Ривера оголосив, що він думає в короткому часі покликати Народне Зібрання та зачати правити краєм після вимог конституції. Нарід одначе поставився на загал до цеї енунціяції індеферентно. Вже досить крутили вони народом, щоби можна було тепер повірити тим новим обіцянкам.

АНГЛІЙЦІ ПЕРЕЧАТЬ, ЩО НАСТУПИЛА ЯКАСЬ ЗМІНА В ЇХ ПОЛІТИЦІ.

ЛОНДОН, 1. жовтня. — З приводу того, що вся італійська преса наробила великого шуму з приводу побачення Муссолінія з Чемберлейном, англійська преса приглядається тому всьому з повною холоднокровністю і не добачує в тім побаченню нічого особливого ні епохального. Вона перечить, будьто би Англія хотіла заключати з Італією якийсь спеціяльний мир для противаги німецько-французькому зближенню. Таке твердження являється на думку англійської преси абсурдом, бож прецінь сама Англія доложила найбільше зі всіх труду, щоби довести до такого зближення, яке розпочав вже Мек Донаалд, коли був премієром.

БУДЖЕТ НЕ ПОВИНЕН БУТИ ОСНОВОЮ ПРИ РОЗОРУЖЕННЮ.

ЖЕНЕВА, 1. жовтня. — Держави, Німеччина, Голяндія, Швеція, Японія і Аргентина внесли до військового комітету при підготовчій розоружній комісії Ліги стейтмент, в якім виказують, що це неслушне, щоби загальне розоруженне будувати на буджетах поодиноких держав.

КОБГЕНА ВИТАЮТЬ ПО КОРОЛІВСЬКИ.

ЛОНДОН, 1. жовтня. — Найбільший англійський воздушний герой Кобген, що перелетів простір 28,000 миль з Лондону до Австралії і назад, повернув щасливо до Лондону. Тут витали його тисячі як триюмфатора і побідного короля. Перша впала в його обійми його жінка, а по тім привитав його міністер воздухоплавства. Наспіла рівнож депеша від англійського короля. Подорож Кобгена тревала 320 годин. У воздусі був через 13 днів і 8 годин. В подорож вибрався 30 червня, а поворот з Австралії розпочав 1. вересня.

Кобген відбув вже раз одну подорож, яка виносила 17,000 миль до Ренгун і другу до Полудневої Африки, яка виносила 16,000 миль.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди.

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС! ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВОЄННІ ХМАРИ

Послідні відомости з Европи подають, що Европа затрівожена грозою нової війни. Готується новий наступ на совіти, а готує їх головно Англія та Франція, втягаючи до цеї акції прибалтійські держави, а головно Польщу. Виходить на таке, що наступ йшов би в Европі з двох боків: на суші з боку Польщі, аможе й Румунії, а що будуть наступати рівнож і з боку моря видно по тих відомостях, які подають, що Франція висилає для Польщі воєнні кораблі, а Англія береться скріпити пристань Ґдиню та що за англійські гроші скріплюється пристані в Естонії і Фінляндії. Що заходить на воєнну небезпеку видно далі ще й з того, що саме тепер оголошено совітсько-литовський мировий договір, яким обі держави зобовязуються не брати участи в війні, яка вибухне проти котроїнебудь з них з чийогонебудь боку. Договір той замітний з того згляду, що в ньому влучено місто Вильно в територію литовської держави.

Литовсько-совітський договір дає дуже богато до думання. Свідчить він, що заходить тепер таки дійсна небезпека нових воєнних заворушень. Тому то совіти, стративши Польщу і Німеччину, хочуть притягнути до себе хоч малу Литву. Договір з Литвою викличе певне замішанне в европейській політиці, бо Литва є членом Ліґи Націй, а як така не може заключати того рода договорів, бож прецінь на случай спровокування війни совітами може Ліґа візвати Литву до помочи в боротьбі проти совітів. Совіти не потребують навіть викликувати війни. Може її на ділі викликати Англія і Франція або Польща за їх диктатом, але вони рішають в Лідзі і Ліґа послушно оголосить. цілком певно хрестоносний похід проти большевиків. А в тім поході мусіла би взяти участь і Литва, як член Ліґи.

Поминаючи й ту обставину, треба замітити, що того рода договір повинен бути зголошений до секретаріяту Ліґи і там зареєстрований. До цеґо зобовязані всі держави, що є членами Ліґи Націй. Тим знова договорам може Ліґа відмовити реєстрації, коли вони колідують з статутами Ліґи. В тім випадку є до сего причина з боку Ліґи, бо тим договором обнято місто Вильно, яке Ліґа признала Польщі. Річ природна, що це приділенне Вильна до Польщі є звичайним насильством, таким самим, як приділенне західно-українських земель до Польщі. Але факт остає фактом. Ліґа буде мусіла тепер боронити своєї неслушної позиції, яка пхає її в дуже невигідне положенне, а Литву знова в обійми совітів. Бо Литві не лишається тепер вже ніяка инша комбінація, а тілько та, що при допомозі совітів вдасться розбити Польщу і в той спосіб відзискати загарбану насильством литовську територію враз з Вильном.

В самій Польщі рівнож щось коїться, особливо від того часу, коли прийшов до влади Пілсудскі. Він то не вилічився з своїх плянів походу на Київ. І хоч як непожаданою є війна для Польщі, але Польща, яка ніколи не вела самостійної політики, таки буде змушена далі служити чужим інтересам. Для неї найвигіднійша позиція є та, щоби задержати як найдовше теперішний стан посідання та щоби через те жити в мирі з совітами. І тому дійсно годі зрозуміти поступованне Польщі супроти совітів. Бо совіти через свого посла Войкова зверталися недавно до польського міністра заграничних справ Залеского з проєктом договору про неаґресію, який зобовязав би совітів і Польщу до невтральности на випадок воєнного заатакування одної з них третьою державою та до установлення спільної комісії, яка вирішувала би всі спірні питання, які зайшли би між обома державами. Ту пропозицію по словам московської преси попередила навіть поїздка до Варшави самого комісара закордонних справ Чічеріна, який вже тоді наклонював польський уряд до взаїмного зближення.

Та всі ті спроби не довели до нічого. Польща з початку протягала справу, а коли совіти оголосили таки вже сам проєкт договору, урядовий польський комунікат здвигнув на те раменами так, як би це спала на Польщу якась ніким не ожидана несподіванка. Знова польський міністер заграничних справ заявив без обиняків, що їм осібного договору з совітами тепер не треба, бо рижський договір вистарчаючий.

Вже з того можна догадуватися, що дійсно заноситься тут на якусь близшу ще не цілком добре зафіксовану інтервенцію, але не з боку Польщі, але з рамени можнійших. Такою державою, яка саме найбільш зацікавлена війною проти большевиків, є тепер головно Англія. Вона то снує ті нові пляни воєнного походу проти совітів, щоби знищити їх вплив в Азії, де вони підкопують її впливи. Чи до цеї війни в Европі дійсно прийде, це друга справа, але небезпека її вибуху є і то навіть більша, як та, яка була в 1914 році, на передодні вибуху світової війни.

Річ ясна, що український нарід найбільш заінтересований такою війною і колиб така війна принесла нам розбиття Польщі, ми її радо привитали би. Колиж уявити собі ту війну, як таку, що совіти її програють, а Польща, згл. її союзники, вийдуть побідно, то це користи для нас мати не буде ніякої. На наших землях буде вестися боротьба і наша головно кров поллється, але на те, щоби по тім Польща загарбала наші землі по Київ і Чорне море. Війна, яка прямує до розбиття совітів, для нас не пожадана. Тільки гетьманські і деякі инші придніпрянські круги бажають собі такої війни, але не бажає собі її український нарід по тім і другім боці Збруча. Ми можемо сприяти тільки такій війні і політичній комбінації, яка несе розвал Польщі, а не її скріпленне.

БІЛОРУСЬ.

Часто доводиться чути, що Україна має надмірно великий кордон з Московщиною. Ті, хто це говорить, забувають, що істнує білоруський народ, який межуеть з Україною рікою Припеттю та переходить далі за Дніпро аж до ріки Десни. Цей протяг українсько-білоруського кордону забірає майже 40% північного кордону. Далі яких відсотків 25 від ріки Дона до Волги припадає на землі Донського Війська. Таким чином протяг кордону між Московщиною та Україною виносить властиво всього яких 35% північного кордону України, себто приблизно тільки, що етнографічна польсько-українська границя.

Отже, коли брати в розрахунок Білорусь, то треба ствердити, що українсько-московська межа не така довга, як її малює приміром Панейко в своїй праці „Сполучені Держави Сходу Европи", де він страшить українську самостійно-державницьку ідею тими протяжними північними кордонами.

Ще Богдан Хмельницький добре оцінював значіння Білоруси для України в її боротьбі з Польщею та Москви. Тому він, видаючи свій Білоцерківський Універсал, зазначав в ньому, що стає до боротьби за всі „руські" землі аж до Смоленська (місто в північній Білоруси). В деякі білоруські міста він попризначав своїх полковників.

В історичній минувшині Білорусь мала багато спільного з Україною. Навіть мова її є одною з найближчих словянських мов до української.

Коли сталась революція 1917 року, то знову відродження білоруського народу та його політично-державні прагнення витворювалися під значним впливом Київа. Цей вплив лежить в інтересах обох народів, як білоруського, так і українського. Білоруський нарід у Київі знаходить собі могутній чинник, що матеріяльно й морально допомагає йому в боротьбі за визволення зпід Московщини. Український нарід має в Білоруси союзника в такій самій боротьбі, а кромі сього терітоpіяльно зменшує свою стичність з Московщиною.

Лише через Білорусь може чорноморський союз народів, який так потрібний для забезпечення від московського імперіялізму політично-державного життя народів кавказько-чорноморської ґрупи, звязатися з балтійськими державами. Таким чином мав би утворитися той могутній союз, що протистоявби московській імперіялістичній експанзії з одного боку, а з другого боку забезпечувавби найліпший розвиток економічного життя балтійсько - чорноморсько - кавказьких народів. Ідея союзу цих народів з Україною на чолі почала переводитися в життя в 1917 р., коли до Київа скликано в осени конґрес всіх народів, населяючих бувшу Росію. Хід революційних подій не дав можливости здійснити ідею такого союзу, головно через тимчасовий упадок українського державного життя, але частина такого союзу переведена в життя: це союз кавказьких народів, який теж упав пізнійше під ударами червоної Москви. Увесь час йдуть пертрактації між балтійськими народами про утворення тіснійшого союзу, але покищо до остаточного заключення формального союза не дійшло. Причиною цього є відсутність України, як самостійного політично-державного чинника та імперіялізм Польщі, що увесь час загрожує захватом земель прибалтійських держав, а передовсім Литви, від якої вже великий кавалок Польща загарбала, та Латвії, де Польща претендує на Латґалію, називаючи її Польськими Інфлянтами.

Щоби Україна могла звязатися з державами, положеними при Балтійськім морі, на се конче потрібне істнування самостійної Білоруси. Тому доля Білорусії для України й для инших народів, що малиби творити Балтійсько - Чорноморсько-Кавказький союз держав, не може бути не цікавою. Кожен з цих народів не тільки цікавиться розвитком національно-культурного життя Білоруси та розвитком її політично-державної ідеї, а по мірі своїх сил й можливости повинен пособляти Білорусам, маючи на увазі, що вони матеріяльно й культурно є найбіднійшим народом.

В часи революції 1917 року Білорусь, по приміру України, створила була свою Раду та виконавчий орган, Секретаріят. Вона також сформувала декілька частин свого національного війська. Між иншим треба підняти, що започатковано творення білоруських військових відділів на українській території, при допомозі України. Але нещасливий розвиток подій для України був таким же нещасливим і для Білоруси. Політично державні органи молодої Білоруської республіки не встигли розвернути своєї праці, армія не закінчила свого формування, як на них ударили большевики з одного боку, а анархія розклавшогося російського фронту великої війни з другого.

Члени Віlоруської Ради та білоруського уряду, а також визначнійші політичні й культурно-національні діячі Білоруси в більшости опинилися на іміґрації: в Литві, Латвії, Польщі, Чехії та инших державах Европи. Дехто навіть попав в Америку.

Етноґрафічна Білоруська теріторія тепер поділена поміж чотирма державами. Найбільше залишилося в руках Московщини зі столицею Білоруси Мінском. Потім великі простори земель білоруських загарбала Польща. Невеликі кавалки дісталися до Латвії та Литви.

Всеж білоруський нарід, разом з своїми провідниками, не дивлячись на всі жорстокі удари долі, продовжує працю над відродженням свого рідного краю, вірюючи, що прийде щаслива година, коли Білорусь знову відродиться до національно-державного життя.

Покищо всі активні білоруські чинники напружують всі сили, щоби розвивати свою рідну культуру. Найбільшим придбанням на цьому полі треба рахувати заснования в совітській Білоруси Інституту Білоруської Культури. Цей інститут може стати зародком білоруської академії наук. Переводиться також навчання в школах Білоруси на білоруській мові та йде повільне білорущення адміністративних та инших державних органів. Отже на радянській Білоруси поволі життя починає прибирати національний характер. Тому треба сподіватися, що при активности білоруських національних сил та піддержці населення процес розмосковлення Білоруси, нарешті буде закінчений. Тоді буде створена міцна культурно-національна база для політично-державного життя Білоруси.

Білорусини поза межами Радянської Білорусії також ведуть активну працю над культурним піднесенням свого населення. Для того вони закладають свої національні школи в Латвії й Литві та борються за такі школи в Польщі, де, до речі сказати, стан Білорусів найгірший наслідком утисків польської адміністрації. Провадять видавництва своїх книжок, передусім шкільних підручників (Рига). Видають свої газети та журнали (Ковно) і т. д.

Отже білоруський нарід готовиться до прийдешнього бою за свою державність. Українці бажають повного успіху в тій боротьбі Білорусинам, як найближчому братньому народови.

СПРАВА ОХОРОНИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТИЙ НА МІЖНАРОДНИХ КОРДОНАХ

Недавно я писав про „конґрес національностий" в Женеві та про його становище супроти держав, в яких знаходяться національні меншости.

Тепер хочу згадати про два міжнародні конґреси, на яких також обговорювано справу національних меншостий.

В першій половині серпня (отже **перед** женевським „конґресом національностий") був у Відні конґрес „International Law Association".

„Internationnal Law Association" є се поважна міжнародна орґанізація з головним осідком в Лондоні, до якої належать поважні правники і політики ріжних народів. Вона стоїть осторонь від біжучої політики, а за те займається головними питаннями міжнародного права. Сим треба пояснити, що вона ставиться також прихильно до справи охорони національних меншостий.

В сій справі віденський конґрес ухвалив раз резолюцію з домаганням **поліпшення процедури** при полагоджуванню жалоб національних меншостий Радою Союза Націй. Сі домагання такі: щоб відповіди правительств на жалоби національних меншостий були подавані до відома авторів жалоб, які мали би право знов відповісти; щоб Рада Союза Націй оголошувала всі акти, які відносяться до жалоб національних меншостий; щоб у щорічних звідомленнях Генерального Секретаріяту Союза Націй були подані також списи всіх жалоб у справах охорони національних меншостий з поданням стану, в якім знаходиться кожда справа; щоб Рада Союза Націй частійше зверталася до Постійного Трибуналу Міжнародного Судівництва в справах охорони національних меншостий.

Як бачимо всі ці постанови мають тільки наувазі поліпшення процедури при полагоджуванню жалоб національних меншостий, не займаючися поширенням їх прав. Та видно тут бодай добру волю помогти національним меншостям при доходженню тих прав, які їм уже признано.

Зовсім инакше поставився до тої справи **конґрес Міжпарляментарної Унії**, який відбувся в Женеві при кінці серпня (**після** „конґресу національностий").

Міжпарляментарна Унія — се давна, ще передвоєнна орґанізація членів парляментів для взаїмного обзнакомлення й обговорення важних міжнародніх питань.

Після світової війни не було конґресу Міжпарляментарної Унії, який не займався би справою національних меншостий.

На сьогорічнім конґресі раджено над внесенням, щоби представники національних меншостий в Унії предкладали на кождий конґрес свої жалоби на письмі.

При сій нагоді швайцарський делеґат **Устері** виступив з промовою проти витягання справ національних меншостий на міжнароднім полі. Він сказав, що сі справи вже всім надоїли. Національні меншости нехай стараються в рамах держав, до яких належать, поліпшити своє положення, а не надоїдають на міжнародніх конґресах.

В тім самім дусі виголосив промову румунський делеґат **Матею**. Він радить, щоб Міжнародна Унія перестала займатися справами національних меншостий, бо се тільки шкодить зближенню народів і загальному мирови. Справу національних меншостий використовують ріжні аґітатори тільки на те, щоби захитати теперішній міжнародній лад, установлений мировими договорами.

Голова недавнього конґресу національностий, словінський посол **Вільфан** з Італії, апелював, щоб конґрес був обективний до національних меншостий.

Загалом беручи, більшість членів конґресу поставилася або байдуже або неприхильно до справи охорони національних меншостий.

На „конґресі національностий" національні меншости проголосили льояльність до держав, до яких належать. На се дістали на конґресі Міжпарляментарної Унії відповідь: „Коли ви льояльні, то не витягайте ваших справ на міжнародній арені, а старайтесь полагодити їх в рамах тої держави, до якої належите!"

Иншими словами: нехай гнетені не протестують проти гнету, а все буде добре!

Отсе становище конґресу Міжпарляментарної Унії свідчить, що на міжнароднім полі справа охорони національних меншостий грає щораз меншу ролю. І не дивниця. Чи схоче Англія, Франція і инші держави, які належать до Ради Союза Націй, задиратися з Польщею, Румунією і т. д. через національні меншости?! Тому й посли всіх пануючих націй, заступлені в Міжпарляментарній Унії, не хотять, щоб їм надоїдати справою національних меншостий.

Все те тільки потверджує стару правду, що поневолені без боротьби нічого не осягнуть. **Треба боротися за своє визволення!** Ось наука для всіх поневолених народів.

Прага, 13. вересня, 1926.

Проф. Д-р **Мих. Лозинський.**

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ, АВТОР „КНЯЗЯ СЕРЕБРЯНОГО"

Ґраф Олексій К. Толстой, московський письменник, котрий написав історичний р о м а н „Князь Серебряний", се літературний діяч, зовсім інакший від Льва Толстоя, відомого на весь світ романіста й вчителя моральности.

Життя письменника.

Свою письменничу діяльність сей Олексій Толстой завдячує не мало прекрасній українській природі. Родився він в 1817. році в Петербурзі, але як у його родині виникнуло велике непорозуміннє межи його родичами, його, ще немовлятем, вивезено з Петербурга на Україну. Там його й виховувала матір і її рідня, а ще більше богата українська природа. Сімя його належала до найвисшої аристократії Росії і хлопчина заходив кождого тижня на забави до свого ровесника царевича, будучого царя Олександра Другого.

Маючи 11 літ, він виїхав з ріднею за границю. Бував у Німеччині, Італії, де він захопився штукою. До шкіл він не ходив, але дістав старанну освіту через домашних учителів. На тій основі він і поступив на московський університет, а відтак став урядником російської місії при німецькім соймі у Франкфурті над Меном. Займав він пізнійше ще кілька других визначних урядових посад, брав участь у кримській війні, але до боїв не прийшов, бо захорів тяжко на тиф.

В час недуги піклувалася ним полковникова Мілер, з котрою він пізнійше вженився.

До смерти займав він ще кілька разів ріжні уряди, але на загал уникав він урядової кар'єри, бо вважав себе передовсім артистом.

Відзначався він величезною силою: розгинав підкови і пальцями ровезртав зуби пили. Та в середині 60-их років його здоровля стало занепадати. Він виїхав за границю, де жив по ріжних купелевих місцях Італії й Франції до самої майже смерти. Помер в Чернигівщині в 1875 році, маючи літ 58.

Вдача Олексія Толстоя.

Відзначався він передовсім крайною байдужностю до всяких почестий. Він вірив, що Бог його покликав бути „простим співаком" (поетом), і більше нічим він бути не хотів.

Близькі відносини до царя давали йому нагоду до блискучої двірської карієри, але він руками й ногами боронився перед ролею царського дворака. Цар його поважав за його щиру правдомовність, а Толстой не хотів ніколи станути в становищи, яке заставлялоби його кривити душею.

Збірки його поезій проявляють дивно благородну і чисту душу. Не знав він теж сильних потрясень, мук і сумнівів.

Літературна діяльність Олексія Толстоя.

Ся вдача й відбилась на його писаннях. Писати він почав дуже скоро, але ширшу славу добули йому аж дві історичні поеми, з котрих одна „Очерк русской исторіи" давала немовби перегляд всіх історичних подій Росії. Ся поема написана навмисно грубим тоном, але в ній є дуже зручні спостереження. Приміром царицю Катерину Другу він змальовує під іменем Мадами. Французькі письменники, мовляв, пишуть їй похвали, але рівночасно їй радять дати народови більше свободи. Мадам відповідає: „Панове, Vous me comblez" і вона зараз закріпостила Українців.

Писав він теж і драматичні штуки, а його траґедія „Смерть Івана Грізного" ще й нині ставиться на російській сцені.

Роман „Князь Серебряний".

Найбільше популярним твором Олексія Толстоя є таки роман „Князь Серебряний", котрий добре надається на лектуру для молодежи й народа. Змістом він займаючий. Нема в ньому ніяких трудних письменницьких питань. Навіть ті критики, що ставилися до нього зле, признавали йому, що він вивів тут по майстерськи особу дикого московського царя Івана Грізного.

Завдяки сій одній постати Олексій Толстой зробив великий крок у московській історичній романістиці: його попередники зовсім не дбали за те, щоби дієві особи виходили хоч трохи подібними до історичних. Олексій Толстой перший не збоявся представити божевільного царя хоч троха таким, яким він був.

Дика жорстокість московських царів кидає чорне пятно на всю історію московського народа, і вона се відстрашувала Олексія Толстоя від зображення Московщини, та гнала його в далеко більше поманну історію України, яка не знала таких жорстоких панувань, бо тут влада князя була все обмежена вічем народа.

Але з тої власне причини сей роман цікавий для українського читача. Він нам зображає пановання самодержного царя, який не признає ніякого обмеження для свого єдиновластя.

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ В ЄВРЕЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.

Останнього часу єврейський журнал „Ді ройте Велт" систематично вміщає переклади сучасних українських письменників та статті про українську літературу. Перекладено деякі твори Хвилового, вірші Тичини та в двох числах надруковано велику статтю про творчість Тичини.

ПОЗІР! CAMPBELL, O.! ПОЗІР!
СПРОСТОВАННЄ!

Тов. Сокіл відділ 218 Укр. Нар. Союза в Кемпбел, Огайо, повідомляє всіх своїх членів, що Баль, котрий був ухвалений на мітінгу на день 23-го жовтня в Італійській Галі, відбудеться в СУБОТУ, ДНЯ 16-го ЖОВТНЯ 1926, в ХОРВАТСЬКІМ ДОМІ НА BRIGHT AVE., з причини, що згадана галя вже була занята другим Товариством. 230

Федор Кузенко, секр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Калина. — Хочете писати про збори, які відбулися у Вашому місті, а які на Вашу думку можуть бути цікавими для всіх українських кольоній.

Гарно. Але чомуж тоді не писати просто й ясно, як сі збори відбувалися: де вони були? Коли? Кілько людий зацікавилося справою? Що говорили бесідники? Як віднеслися зібрані до промов? Що постановлено в сій справі? Що зроблено?

Якби Ви відповіли на сі й тим подібні питання, читачі дістали би цілу вязанку фактів, з яких вони набралиби досить повного поняття про збори. Колиж Ви замісць говорити просто про факти, стараетеся факти поминати а навести як найбільше гарних фраз, з Вашого писання виходить вода. Може солодкава, але все таки вода.

На другий раз пишіть не фрази, а факти. Пишіть не гарно, а правдиво. Замісць старатися сказати гарне слівце, старайтеся як найбільше завважити фактів і їх подати. Гарне слово не заступить правди. Вода, хочби й солоджена, хліба не заступить.

Коли будете писати правду, усю правду, і більше нічого, лише правду, Ваші дописи радо помістимо.

Стараймося. — В своїй дописі Ви подаете факт, в який тяжко повірити, а до того ще й не хочете, щоби Ваше імя подати під дописею.

Радимо Вам ніколи не подавати в непідписаній замітці нічого такого, чого Ви не моглиби подати з повним своїм іменем.

Не розуміємо, чого Вам боятися подати свое імя. Над Вами духовного цензора нема.

Наприміp. — Ваша допись уся повна скорочених слів. Ви скорочуете не лишень такі самo зрозумілі слова, як: український, американський, народний, але навіть такі як: конституція, інфантерія, Вашингтон. На будуче всі слова пишіть без скорочень. Таку допись перед поміщеннем требаби хиба цілу переписати.

Петро. — Не повторяйте річий, які другі дописувателі вже підносили. Коли не маете нічого нового від себе, пождіть аж будете мати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

„ФАБУЛЬСТВО".

Коли українська еміграція в Злучених Державах стала протестувати проти рутенства, насаджуваного епископом Богачевським і жадала, щоби нашу Церкву не називати рутенською, але українською, то редактор „Америки", д-р Назарук взявся боронити епископа в такий спосіб: Написав, що таку зміну перевести не так легко, як кому здається. Щоби перемінити рутенську Дієцезію на українську, на се потрібно згоди богатьох держав а тут що найменше 13 „стейтів".

Читаючи таку штудерну заяву п. доктора, я пригадав собі наших старокраевих ворожбитів-фабульників. Очивидно, що опирі, відьми, чарівниці, знахорі і ворожбити се останки поганського сівтогляду наших предків, але пан доктор, хоть навернений католик, то ще мабуть не позбувся цілком поганства, бо инакше був би такого не виписував.

Пригадую собі ще з хлопячих літ, як бувало моя небішка бабуня — дай їй Боже царство небесне — росказувала нам малим про відьми. А звісна річ, що для малих дітей відьми були щось страшного. Ми позбивавшись до купки слухали таких оповідань, хоть волос дубом ставав, хоть на цілім тілі дрожали. Бабуня, між иншим, росказувала нам, що відьми нікого так не бояться, як псів ярчуків. Тому, де лиш подиблять молодих ярчуків, силкуються їх нищити. Перед відьмами треба ярчуків страшно берегти, а найліпше ховати їх до такої пивниці, що в девятьох днях викопана, і накрита осиковою бороною, яка мае бути в девятьох днях роблена. В борону належить забити девять зубів і девятий залити ярим воском. Але ярчука не легко виховати, бо він походить аж із девятого покоління від девятої суки.

Д-р Назарук замісць девятки узяв тринайцятку, бо тринайцятка також „фабульне" число. Ще до нині люде уважають тринайцятий день в місяці за „феральний" нещасливий день. Один священик в околиці Ню Йорку так боїться тринайцятки, що тринайцятого дня не прийме похорону, не дасть шлюбу, не зачне ніякого важнійшого діла. А якби так рік мав тринайцять місяців, то він боявбися навіть „пейду" брати в такім місяці. Тому не без причини подав д-р Назарук в „Америці", що до такої зміни потреба аж 13 стейтів. Він знае забобонність наших людей; він знає, що наш чоловік, прочитавши таку рецепту, настрашиться і скаже: З тринайцяткою небезпечно заходити. Волимо уже лишитися рутенцями, якби малося нашому Владиці щось злого стати через „пековну" тринайцятку.

Бо аж подумати лячно, кілько то „троблів" з такою зміною.

Тринайцять сенаторів мусить заявитися за такою резолюцією в парляменті; відтак сю резолюцію треба післати до тринайцять ґубернаторів; вони мають покласти під неї тринайцять своїх підписів і вдарити тринайцять печаток. Потім тринайцять священиків понесуть резолюцію з тринайцятьми ґубернаторськими печатками до Риму. В Римі тринайцять кардиналів через тринайцять місяців будуть розважати, котре слово вартнійше: „рутініян" чи „юкраініян", а щойно по тринайцятьох літах резолюція стане законом, і наша Дієцезія буде називатися українська і то якщо — Польща згодиться.

Таку штуку видумав новий редактор „Америки".

А дивіть, що зробив в такім випадку канадійський епископ Будка. Він не вишукував 13 сенаторів, ані не ходив до ґубернаторів, ані до Риму нікого не посилав, а сам написав, що його Дієцезія є українська, і мае бути українська, і такою вона є перед цілим світом. А хто не вірить, хай загляне до католицько-американського шематизбу, т. є. до книги, в котрій списані всі католицькі парохії, священики, епископи, а котра називається: The official catholic Directory, і там в третій части: The Catholic Church in Canada, на стороні 158, на самім чубку, грубими черенками знайдете: **Ukrainian Greek-Catholic Diocese.** А може таки краще не згадувати про те, бо д-р Назарук знов скаже, що „Свобода" кусає епископа.

Католицький священик.

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА В КРАЮ Й НАШІ ЄЗУЇТИ В АМЕРИЦІ.

Найголовнійшим закидом, яким оборонці політики епископа воювали проти політики „Свободи" та всіх її читачів, які за нею заявилися, був закид безбожности. Вчорашні безбожники розкричалися, що се якісь невіруючі люди хочуть розбити українську церкву.

Розважмо спокійно, хто нищить українську католицьку церкву. Чи нищать її читачі „Свободи", які домагаються від епископа і священиків, щоби вони були щирими українськими патріотами? Чи нищать українську католицьку церкву ті, які не нарушують ні одної науки католицької церкви, а лишень домагаються від українських священиків, щоби вони боронили своєї національности перед ворогами так, як боронять польські священики польську націю, як боронять німецькі священики німецьку, або айриські Ірляндію?

Коли українські націоналісти є безбожниками за те, що вони домагаються українського патріотизму від українських священиків, то два рази безбожниками є польські або німецькі або айриські католицькі священики, які вже нині є польськими або німецькими або айриськими патріотами. Поступованнє польських, німецьких і айриських католицьких священиків завдає брехню сим українським єзуїтам, які замісць стати українськими патріотами, показують народови на тих, що їх до патріотизму взивають. „Ловіть їх, бийте їх. Вони безбожники".

Того рода поступованнє зі сторони священиків мусить підривати сю церкву, якій вони нібито служать.

Се одно. А по друге, хто в старім краю нищить українські католицькі церкви? Хто зробив українській католицькій церкві таку шкоду, як зробили наші національні вороги, польський уряд і польська суспільність, себто таки польські католики?

Чомуж українські католики не виступають проти нищення української католицької церкви в краю польськими урядниками й ксьондзами? Чому вірні оборонці української католицької церкви, епископ, його консисторія й його редактори, не виступають проти польської політики супроти української католицької церкви? Чому ми не читаємо в епископських ґазетах про переслідування українських католицьких священиків, про насильне перемінюваннє української католицької церкви в місце польської державницької аґітації, про похід Польщі на златинщеннє й спольщеннє українських селян Поділля, Волині, Полісся?

Чому сі святці й редактори не виступають проти сих головних нищителів української католицької церкви, а замісць сього виступають проти сих українських діячів, які домагаються, щоби й українські священики й епископи були такими самими добрими патріотами для свого народа, якими є Поляки для свого?

Спитаю я тепер, чию роботу робить сей епископ, його дорадники й редактори? Чи роботу українського народа, чи роботу Польщі? І чому епископ, його дорадники й редактори, як народ від них домагається працювати з ним проти Польщі, вигукують проти народа, що народ безбожники, які хочуть знищити українську католицьку церкву?

П. Косьмій, Ню Йорк.

СЛОВО КРИТИКИ НА КРИТИКУ.

Хоча наша громада тішиться, що до нас заїхав д-р Клодницький, та став серед нас працювати для нашого кращого зорґанізовання, то я позволю собі сказати кілька слів про його критику деяких наших громадян. Мене особисто ся критика не вразила, але я хочу її в дечому спростувати, бо вважаю, що деяким людям ся критика зробила кривду, а се може пошкодити народній роботі.

Критика д-ра Клодницького вимірена проти неграмотних людий, О скільки я приглядаюся життю, я бачу богато людий, які не вміють читати й писати, а прецінь беруть участь в народній роботі, цікавляться всякими громадськими справами, дають щиро жертви на піддержанне народних інституцій, навіть шкіл. Знаю з другої сторони людий, які до шкіл високих ходили, а життем національним не цікавляться, а коли цікавляться, то ведуться не як розумні люди, але як справдішні темні люди. Не треба чейже мені показувати пальцем на одного такого вченого чоловіка, який в ріжних школах науки побирав, а прецінь самий не знає, чого йому треба, який колись був секретарем радикальної партії, а нині є редактором клерикальної ґазети. Видно з того, що громадянська зрілість не все ходить у парі з грамотностю.

Те саме й з мішаними подружами. Я з власного досвіду знаю людий, які жонаті з Польками, а працюють для України і за Україну кров проливали, а знов знаю людий, які не жонаті з Українками, а Польщі служать.

Се мені теж показує, що коли судиться людину за її патріотичну роботу, то берім під увагу її патріотичну роботу, а не нічо инше. Як будемо притягати до сеї справи другі побічні річи, то ми поображуемо людий, і замісць їх стягнути до гурту, розібемо.

Ми шануємо роботу д-ра Клодницького серед нашої громади, і сподіємося, що він не візьме собі сих слів у гнів.

Н. Симотюк, Міннеаполис.

НАСЛІДКИ БЕЗПОТРІБНИХ ЗАЛИЦЯНЬ.

Був я на посвяченню прапорів IV. Січового Округа, що відбулося в неділю перед Успеніем Матери Божої. Була парадна Служба під голим небом, в якій брали участь оо. Курило й Сембратович. Всі учасники сього свята ждали від сеї паради, що вона загріе народ до боротьби проти відвічних ворогів України. Ми часто чуємо про подібні паради в Поляків, і знаємо, що на кождім такім святі священик, котрий виголошує проповідь, загріває слухачів до боротьби проти ворогів Польщі. Чогось подібного сподівалися й ми, коли почав проповідь „військовий капелян" до свого „війска". Але ждали ми надаремне. „Отець військовий капелян", який мав загріти до боротьби проти ворога, того ворога ні одним словом не згадав. Він говорив про Жидів, але не згадав про українських синів, які терплять по ляцьких льохах. Він споминав жидівського царя Давида, але не говорив про те, як ляцькі суди судять Українців, як їх тягнуть у польську армію, і тепер силою пхають на польські авантури.

Ми слухали промови отця „війскового капеляна" й дивувалися, звідки в нього зявилася така любов до польського уряду. Чи мовчить він про польські звірства тому, що він любить польські урядові способи, якими польський уряд забирається до польщення українського народа в Галичині? Чи може мовчить отець „війсковий капелян" тому, бо на українську параду запрошено польського патріота Маевського, який є мейором міста Гемтрамку? Чи не для милих очий польського патріота ступилося вістря патріотизму отця „війскового капеляна"?

Данило Рубаха,
Січовик І. Сотні IV. Округа,
в Гемтрамк, Мишиґен.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД І КУЛЬТ ФРАНКА.

Дістав я в руки брошурку д-ра Назарука під наголовком: **„Світогляд Івана Франка".** Піднаголовок сеї брошурки такий: Чи може християнський нарід приняти і ширити культ його? Вже сей піднаголовок показує цілий зміст брошурки, Пан д-р Назарук хоче в ній доказати, що християнський нарід, яким є Українці, не може приняти культу такого чоловіка як Іван Франко.

Що український нарід є християнський, се прада, але не в тому значінню, в якому се слово вживає д-р Назарук.

Щодо того, чи може християнський народ приняти культ такого поета як Іван Франко, то скажу, що се залежить від того, о який се християнський народ тут ходить справа.

Певна річ, що культу великого польського поета Міцкевича, який взивав Поляків до бунту проти Москви, не може приняти християнський народ Москви, але може приняти християнський народ Польщі, хоча, як зачуваю, католицькі священики не дуже то вірують в чистість християнських поглядів Міцкевича.

Те саме й з Іваном Франком.

Його культу певно не може приняти християнський народ Поляків, бо він закликав Українців до боротьби проти польського панования. На се їм не дозволить їх розуміння християнства, як се видно з того, що всі польські католицькі ксьондзи виступають проти української боротьби за українську державу. Однак, український народ, скажу д-рови Назарукови й другим таким, як він самий, вже давно приняв культ Івана Франка як свого великого борця за визволення, і ніякі плюгавлення сього культу Назаруками не відвернуть нас від сього культу.

Ми будемо шанувати Івана Франка, хоч з Варшави скажуть, що він не був добрим християнином, а д-рови Назарукови лишимо святкувати память тих, які після Варшави добрі християни.

Ігнатій Климишин,
предс. відділу 369. У. Н. Союза й парохіяльний урядник в Палмертоні, Па.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

(1)

I.

Опричники.

Року від сотворення світа сім тисяч сімдесять третого, чи після нинішного числення року божого 1565. душної літної днини, 23. червня, молодий боярин князь Микита Романович Серебряний підїхав до села Медведівки, на трийцять верстов від Москви.

За ним їхала товпа ратників і холопів.

Князь пробув цілих пять літ на Литві. Його посилав цар Іван Василевич до короля Жигмонта підписати мир на многі літа після бувшої тоді війни. Та сим разом царський вибір був неудачний. Правда, Микита Романович уперто боронив користий свого краю, і бачилось, що годі й придумати ліпшого посередника, але Серебряний не родився для переговорів. Відкидаючи тонкости посольської науки, він хотів провадити діло отверто і на великий жаль супроводжавших його секретарів, не позволяв їм на жадні кручки. Королівські дорадники, уже готові на уступки, скоро покористувались прямодушностю князя, вивідали від нього московські слабі сторони і збільшили свої вимоги. Тоді він не витерпів: на повнім зборі сойму ударив кулаком о стіл і подер оконечну грамоту, приготовлену до підпису. „Ви і з королем вашим крутарі та невіри! Я з вами говорю по совісти, а ви пантруєте якби мене хитро-мудро ошукати! Так робити не годиться!" Сей горячий поступок в одну мить розбив здобутки попередних переговорів і не минувби Серебряного царський гнів, колиб на його щастє не прийшов сеї самої днини приказ — не заключати мира, а поновити війну. Радий виїхав Серебряний з Вильна, скинув аксаміти, надів блискучий панцир і гайда бити Литовців на всі заставки. Справився він в сім ділі ліпше, ніж в соймовім, і пішла про нього велика слава між московськими й литовськими людьми.

Зверхний вид князя відповідав його вдачі. Лице його було більше приємне ніж гарне, і малювалася на ньому щирість і отвертість. В його темносірих очах, отінених темними ріснцями, мож було прочитати незвичайну, несвідому і немов мимохітну рішучість, що не позволяла йому ані на хвильку задумуватися в мінуту дійства. Нерівні наїжені брови і скісна між ними морщина вказувала на деякий нелад і певну непослідовність в думках. Але мягко й складно закроені уста проявляли чесну і непохитну твердість, а усіх — безкористну, майже дитячу добродушність, так що не один може взявби його за ограниченого, колиб благородність, видна в кождій його черті, не ручила, що він завсігди постигне серцем, чого може й не зуміє вияснити собі розумом. Загальне вражіннє промовляло за ним і родило переконанне, що можна сміло звіритись йому в усіх таких случаях, котрі вимагали рішучости й пожертвовання, тільки що обдумувати свої поступки не його діло, і що розсуджувати йому не ялося.

Серебряному було літ тридцять пять. Росту він був середного, широкоплечий, тонкий в поясі; густе русяве його волосся було яснійше від смаглявого лиця й відбивало від темних брів і чорних рісниць. Коротка борода, темнійша трохи від волосся, злегка отіняла губи й підборідок.

Весело було тепер князеви й легко на серци вертати до рідного краю. День був ясний, сонішний, один з тих днів, коли вся природа віддихае чимсь празничним, цвіти видаються яснійшими, небо голубійшим, ген-ген прозорими смугами мріе воздух і чоловікови робиться так легко, немов душа його сама перейшла в природу і тріпочеться в кождім листочку, колишеться в кождій стебелині.

Ясний був сей день, але князеви після пятилітного пробутку на Литві, здавався він ще яснійшим. Від піль і лісів так і віяло рідним краем.

Сердечно заходився Микита Романович для молодого царя Івана. Твердо заховував він свою присягу, і ніщо не було в силі схитнути його твердої вірности для царя. Хоть серце й думка давно вже просились домів, та якби от-зараз росказано йому вернутися назад на Литву, не бачивши ні Москви, ні рідні, він без нарікання повернувби конем і з давним жаром кинувбися в нові битви. Впрочім, не він один тоді так думав. Всі московські люде любили Івана одним серцем, одною душею. Здавалось, що разом з ним настав в його царстві новий золотий вік, і монахи, перечитуючі літописи, не находили в них царя, рівного Іванови.

Ще не доїзджаючи до села, князь і люди його зачули веселі пісні, колиж підїхали під частокіл, то побачили, що в селі празник. На обох кінцях улиці парубки і дівки уставились до хороводу, і оба хороводи несли по берізці, украшеній пестрими хустками. На головах у парубків і дівок були зелені вінки. Хороводи співали то оба разом, то на переміну, розмовляли один з другим і перекидалися жартобливою лайкою. Звінко роздався серед пісень дівочий сміх, і гарно мріли в товпі барвні сорочки парубків. Хмари голубів перелітали з даху на дах. Все рухалося й кипіло; веселився православний люд.

Саме коло воріт села старий стремінний князя порівнявся з ним.

— Ей-га! — сказав він весело, — он-як вони, батюшка, біс би їх побрав, справляють Купала! Чи не відтіхнутиби нам тут? Коні втомлені, та й нам, бачу, попоївши, веселійше буде їхати. По ситім череві, батюшка, як сам знаєш, хоть обухом бий!

— Та, бачу, не далеко вже й Москва! — сказав князь, що очевидячки не бажав ставати.

— Ех, батюшка, та тиж сегодня разів зо пять питався. Сказали тобі добрі люде, що буде ще з окладом сорок верств. Прикажи відітхнути, князю, їй Богу, коні втомлені.

— Но, про мене, — сказав князь, — відпочивайте!

— Ех, ви— закричав Михеіч, обертаючись до ратників: — з коней, знимай кітли, роскладай огонь!

Ратники й холопи були всі під росказом Михеіча; вони поспішились і стали розвязувати вюки. Сам князь зліз з коня й зняв військову збрую. Побачивши в ньому чоловіка знатного роду, молодня перестала співати, старі зняли шапки й всі стояли, не знаючи, чи веселитися їм дальше, чи ні.

— Не унимайтесь, люде добрі, — сказав ласкаво князь, — білозор соколам не перешкода.

— Спасибіг, боярине, — відповів старий чоловік. — Коли милость твоя нами не гордить, то просим уклінно, сідай на он-сю купу, а ми тебе, коли позволиш, медочком почастуемо; просимо, боярине, випий на здоровле! — Дурні! — продовжав він, обертаючись до дівок, — чого перелякалися? Чиж не бачите, що се боярин з своєю челядею, а не які опричники! То, бач, боярине, від коли настала в нас ся опричнина, так наш брат всего боїться; жити годі бідному чоловікови! І на празник пий, та не допивай; співай та оглядайся. Якраз надлетять, ні з сего ні з того, як сніг на голову!

— Яка опричнина? Що за опричнина? — спитав князь.

— Та біг їх знає! Зовуть себе царськими людьми: Ми, кажуть, люде царські, опричники! А ви — то земщина! Нам, бач, вас грабити та обдирати, а вам терпіти та кланятися! Так, бач, цар приказав!

Князь Серебряний спалахнув.

— Цар росказав кривдити нарід? Ах, вони окаянні! Та хто вони такі? Чому ви їх, розбійників, не повяжете?

— Повязати опричників! Гей, боярине! ти, видно, з далека їдеш, що не знаєш опричнини! Спробуй-но ти що з ними зробити! Колись тут напало їх десять люда на двір Степана Михайлова, он на той, що заперкий; сам Степан був у поли; вони до старої: давай сего, давай того. Стара все ставить та кланяеться. А вони: давай, бабо, гроші! Заплакала стара, та нічого діяти, розімкнула скриню, виняла з хустки два гроші, подае плачучи: беріть, тілько живу лишіть! А вони: мало, кажуть! Та як трісне її один опричник в скрань, то бідна впала нежива. Приходить Степан з поля, бачить: лежить його стара мертва: він не витерпів. Нуже лаяти царських людей: Бога ви не боїтесь, окаянні! Бодай вам на тім світі ні дна, ні накривки! А вони йому, сердечному, посторонок на шию, тай повісили на воротях!

Здрігнув зі злости Микита Романович. В нім закипіло.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЗАКАРПАТТЯ.

Чехізація і кольонізація. — Протиукраїнський курс. — Не даємося!

Ужгород, 30. серпня 1926.

Розгосподарились Чехи на нашій землі... Зробили собі з нашої країни кольонію, здомивши всі міжнародні зобовязання, на основі яких Підкарпатська Україна мала мати в рамцях Чехо-Словаччини широку автономію. Від часу, як ми прилучилися добровільно до чсл. держави, настав у нас нечуваний господарський визиск та експльоатація нашого добра, а в слід за тим пішло поневолення в політичній і культурній ділянці.

Над нашим шкільництвом нависли чорні хмари. Для кількоро дітей чеських займів-урядовців закладаються масово чеські школи, а де й таких дітей нема, то для дітей жидівських і мадярських ливарів, які живуть виключно з наших людей, а за те відвдячуються так, що свої діти виховують у чеській державній мові. В останні часі насилають сюди чимраз більше і чеських учителів, які вчаться на місячних курсах нашої мови і з таким знанням приходять до нас, аби чехізувати наші діти. Недавно був плян счехізувати й нашу взірцеву ведену гімназію в Берегові — знов таки за підшептами жидівських і мадярських елементів міста. Цим разом одностайний опір комітету батьків і цілої нашої суспільности примусив чеських шовіністів відступити від того пляну. Чи на довго, не знати. Як виглядають такі „чеські" школи, видно найкраще по ужгородській чеській гімназії, в якій понад 80 проц. дітей творять Жиди!

Про уряди нічого й казати. Всюди насаджуються чеські легіонери, яких тут тьма-тьменна. Вони й представляють у нас усю владу. Нечисленних наших людей усувають під ріжними притоками, а головно при іспитах з чеської мови, які для наших урядовців обовязкові. Натомісць урядовці-Чехи зовсім не потребують здавати іспиту з нашої мови.

В соціяльній ділянці не краще. Між широкими масами нашого народу нужда й голод, але Чехам це байдуже. Вони кольонізують своїми легіонерами нашу землю, не гірше як Пілсудський своїми. Увесь промисл, як також торговля, у нас в руках Жидів, Мадярів і Чехів, бо наш чоловік за ніяку ціну не дістане концесії. І так всюди. Обсіли нас, що й нікуди обернутися.

Що більше! Супроти Українців приноровлюється явно терор, а навіть провокації. На кожному кроці ходять і слідять наших людей, бо Українець ідентичний тут з державним зрадником. Хотіли б нас зовсім зломити і зісти, але все те понад її сили. Хіба поломлять собі зуби, а овочі тої політики покажуться щойно згодом. Що все те не вийде Чехам на здоровля, більше як певне.

Не так тяжко нам, а всеж таки ми не даємося. Наш відпір зростає чимраз більше, зростає з дня на день стихійно й національна свідомість у масах. Це запорука, що ми відобємо всі замахи на наші права й нашу волю, як тільки станемо солідарно й разом проти чеських експльоататорів і шовіністів. Під впливом чеських посягань приходить у нас до порозуміння всіх відповідальних груп в язиковій області, що матиме далекосягле значіння, бо від тепер Чехи не могтимуть говорити, що ми самі не знаємо, якої мови і якого правопису уживати в школах і урядах. Дальшим етапом у нашій боротьбі проти чехізації треба вважати оснування „Шкільної Матки Русинів", загальні збори якої відбулися в Ужгороді дня 16. серпня ц. р. Вибраний виділ цієї установи (голова: др. М. Бращайко) дає запоруку, що вона забереться вміло до оборони нашого загроженого шкільництва. Новій установі бажаємо якнайбільших успіхів у її праці.

С.

ЖАРТИ.

— Пане доктор, на правій нозі болить мене жила й мушу кривати. Що ви робили би в такому разі?

— Гм, мабуть також кривав би.

Суддя: Обвинувачений, коли ваша совість така чорна як ваша борода, то дуже зле.

Обвинувачений: Алеж, пане суддя, як рішати би по бороді, то ви не мали би зовсім совісти!

Він: Хто то є той чорний хлопець на розі стола з коротко стриженим волоссям?

Вона: О, то моя кузинка!

Він: А той біловолосий пан із моноклем?

Вона: То моя наймолодша сестра Олюся.

Він (сміється розпучливо): Коли так, то той другий молодий пан у смокінгу, що сидить побіч, то певно ваша старша сестра?

Вона (лагідно): Ні, то моя бабуся.

Адвокат на ловах.

Один адвокат вицілив у куропатву й каже: „Засуджена на смерть!" Другий адвокат, як побачив, що товариш його не вцілив і птиця полетіла незранена, викликнув: In contumaciam!

Необачний чоловік.

Чоловік: Той, що там іде, відкись мені так знакомий? Що то за один може бути?

Жінка: Таж це посередник підприємства заключування подруж, завдяки якому ми запізналися!

Чоловік (розсіяно): Ах! це той проклятий драб!

— Чи то дійсно правда, що професор Зорен утратив мову?

— Так, тиждень тому він нечайно занімів.

— Цеж страшне.

— Певне, тимбільше, що він говорив сімома мовами.

— Мій Боже і він занімів, у всіх тих мовах?

Провідник (у горах): Із отсього шпиля тому чотирнацять днів упала одна пані.

Турист: Певно з мелянхолії.

Провідник: Ні, з якогось иншого місця була вона.

— Я мав подібну бороду як ви. Та як я побачив, що вона негарна, я зараз дав обголити її собі!

— Так? А я мав лице зовсім подібне до вашого, але що я не міг обкраяти собі його, то запустив отсю бороду.

— Нині за шість місяців пробудився я вперше завдяки нашому годинникові-будильникові.

— Як жеж то було?

— Моя жінка кинула мені тим годинником у голову.

На вечерницях.

Вона: Сподіюся, пане, що будете нині танцювати зі мною.

Він: Алеж певно, пані! Чи гадаєте, що я прийшов тут для самої приємности?

Діти.

Олеся: Правда, Івасю, як я виросту, то ти оженишся зі мною?

Іван: Я оженився би з тобою, коби лише твоя мама не била мене.

Суддя: Обвинувачений, ному ви допустилися стільки вчинків, які противляться законам, під фальшивим іменем?

Обвинувачений: Високий суде, я не хотів заплямити мого імени.

Скорий ритмайстер.

Пруський король Фридрих Великий робив раз як звичайно річний перегляд війска. Був тоді в дуже злім гуморі, а як ескадрона гузарів виконала неправильну виправу, король не в силі був здержати гніву, лише пустився за ритмайстром вимахуючи кулею (король Фридрих ходив опираючись на кулях). Ритмайстер, як побачив, що не жарти, стиснув коня острогами й давай утікати. Сердитий король йому на здогін. Але ритмайстер був молодший і мав ліпшого коня, тому Фридрих мусів перервати погоню. Коли на другий день мали закінчити ревію великою парадою, командуючий генерал прийшов до короля з рапортом і сповістив:

— Найясніший Пане! Маю ще сповістити одну дуже немилу справу. Ритмайстер Арнім...

— То може той, що вчора вчинив цей глупий випад із своєю ескадроною? — перебив король.

— Вчера був нещасливий день, ваша величносте!

— Так, так! Ну, що хоче той ритмайстер?

— Просить о відставку, найяснійший пане.

— Так, так.

— Він один із найліпших офіцирів армії, то коли б пішов у відставку, було би це великою втратою.

— А чому просить відставку?

— Не хоче сказати мені причини, але каже, що від учора не може служити вашій величности.

— Так, так, а чи він добрий офіцир?

— Один із найліпших!

— То прикажіть йому, щоби був на параді.

Коли потім король переходив попри ескадрону ритмайстра Арніма, ударив плазом шаблі його коня. Дуже голосно, так що всі могли чути, сказав Фридрих до ритмайстра:

— Ритмайстер Арнім, я іменував вас майором. Ще вчора хотів я сказати це, але не міг здогонити вас.

ПОСТАЧАННЯ ТРАКТОРІВ ДЛЯ УКРАЇНИ.

На черговому засіданні Економнаради заслухано доклад НКЗема про операційний плян тракторопостачання та тракторобслуговування України на 1926—27 рік. Досвід останніх двох років виявив, що трактор де-далі більше поширюється в селянському господарстві. Попит на трактори збільшується і перевищує розмір можливої пропозиції їх. Операційний плян тракторопостачання на 1926—27 рік передбачає довіз тракторів на Україну в розмірі 6 тисяч тракторів системи „Фордсон" і 100 тракторів инших систем. Разом з тим намічається продати 300 тракторів внутрішнього виробництва „Запорожець". Цієї кількости тракторів не досить, щоб задовольнити великий попит на трактори з боку селянського господарства.

За пляном тракторопостачання, що його виробив НК-Зем, передбачається наступного року поглибити організаційно-господарське та технічне обслугування тракторокористування. Підготовляти-меться трактористів та кваліфікованих інструкторів - механіків тракторної справи а також постачати-меться тракторокористувачам горючі матеріяли.

Укрекономнарада сконстатувала недостачу ремаменту та тяглової сили на Україні, а разом з тим і великий попит населення на трактори. У звязку з тим визнано за потрібне затвердити поданий НКЗемом плян тракторопостачання на 1926—27 рік. Економнарада вирішила загальну кількість тракторів за умовами кредитування при продажі населенню розподілити на 4 групи, з кредитом від одного року до 4-ох врожаїв (4-та група).

Цю четверту групу тракторів Економнарада вирішила призначити для продажі виключно для задоволення переселенців і бідняцьких господарств. Для переселенців та бідняків встановлено розмір задатку 5% з кредитуванням до 4-ох врожаїв, проти встановлених умов для инших груп з задатком 40.25 та 15%. Укрсельбанкові доручено розробити проект заходів, щоб як найдоцільніще експльоатувати трактори та гарантувати правильне обслугування тракторами бідняцьких та середняцьких шарів населення.

ПОЛЬСЬКА АГРОНОМІЧНА ШКОЛА.

У Марклієвському районі Житомірської округи в польськім селі „Новий завод" 4 місяці тому назад було відкрито першу на Україні польську агрономічну школу.

За невеликий час школа має значні досягнення. Учні заклали першу підвалину зразкової агрономічної ділянки. Недавно школа купила два трактори, що ними користуються й околишні селяне.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ перебуваючий на одній з первородних укр. кат. парохій, знаний своїми публичними виступами, бажаби переселитися на добру і спокійну парохію. П. П. Дякоучителі, котрі бажали би заміни, зволять написати до **D. Y., c/o SVOBODA, 83 Grand St., Jersey City, N. J.** 226-30

ПРОДАМ ДІМ на дві родини, разом зі штором і Гардвер бізнесом в Ню Джерзи.
Прошу голоситися до:
W. HANZDON,
Corrége Avenue, Iselin, N. J.

ПОШУКУЮ брата Василя Гаєвського з Підгаєць, Галичина, про котрого я не знаю вже 15 літ. Хто би про него знав, або він сам, прошу зголоситися до:
GREGORY HAYECKY,
122 Monitor St., Jersey City, N. J. 225-30

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальог до:
UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

АДВОКАТ
Б. ПЕЛЕХОВИЧ
2300 WEST CHICAGO AVENUE,
CHICAGO, ILL.
Практикує у всіх судах; займається переглядданням абстрактів; виготовляє контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і прочі справи. 191—

КОЛИ ХОЧЕТЕ БУТИ

ЗНАМЕНИТИМ МАГІКОМ, знати магічні тайни, під якою планетою ви родилися, яке чекає вас щастє, пишіть по Астрономічний гороскоп, магічну книжку, залучаючи 4 ц. марками до:
IDEAL MAIL ORDER HOUSE,
801 — 45th St., Brooklyn, N. Y.

ФАРМИ!

СТАРИЙ БЕЗДІТНИЙ вдовець фармер продає свою фарму 50 акрів, добре поле, ліс, дім 10 кімнат, своя електрика в домі, стайні і других будинках, сад і повні машинерії, 2 корови, кінь, курки і весь збір з поля, 2 милі до міста. Ціна $4,000, половина готівкою. Прошу писати:
N. LAGODA,
P. O. Box 252, Versailles, Conn.
Tel. 1526 ring 14, Norwich, Conn. 226-30

$450 ГОТІВКИ.

Се все, що потребуєте, аби купити впрост від властителя новий однофамілійний дім з вісьма уліпшеннями, огріваннє, лота 50x100, ціна $4,750, решта як рент. Блок до трамваю, школи, озера в парку, де можна безплатно купатися, 5 хвиль до фабрик і кравецьких заводів, де все повно роботи. В місци і в 5 дооколичних містах все забудовується, 35 хвиль до Ню Йорку. Властитель **MACDONALD, 206 Broadway, Room 244, New York City.** 222-34

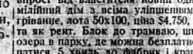
ДОМИ—ФАРМИ
НА ПРОДАЖ АБО В ЗАМІНУ:

1827 Брунер, 9 покоїв	5.200.00
4527 N 18-та, 6 пок. і порч	6.500.00
2817 Белград, 7 пок., г. вода	5.500.00
1819 Кавуга, 6 пок., порч	6.200.00
45 акрів близько Філа., великий інвентар, гарний будинок	9.000.00
55 акрів дуже доброї землі, великий інвентар, збір всілякий	8.000.00
70 акрів, панські будинки, гарна околиця	11.000.00

Много інших домів великих і малих, також ріжних фарм на продаж або заміну.
ДАЄМО СКОРУ ЧЕСНУ УСЛУГУ, ЩО Є ЛУЧША ГАРАНТІЯ, ЧИМ МАЄТОК КРУКА.
V. BOHACHEVSKI,
Real Estate Broker
4233 Germantown Ave., Phila, Pa.

МАЛИЙ ФІЛЬВАРОК в Галичині на продаж. Подільська земля. В селі Купчинцях коло Тернополя, почта і зелізнича стація в місци, на продаж 60 моргів поля в одній кавалці і ціле господарство, на яке складається: муроване мешкальний дім критий бляхою, із 7 кімнат, кухні і пивниці, всі господарські будинки, город і сад. Земля дуже родюча, чорнозем. Властник до кількох літ відробить весь вложений капітал. Ціна $9,300. Голоситись до **СВОБОДИ, 83 Grand St., Jersey City, N. J.** 209-12

ЮЛІЯ ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИНАЙМАЄ КАРИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

В КОЖДІМ УКРАЇНСЬКІМ ДОМІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Др. В. Клодницький.

УКРАЇНА В 1918 Р. В ОСВІТЛЕННЮ АВСТРІЙСЬКОЇ ДИПЛЬОМАТІЇ

(Продовженнє) (9)

Київ 29. мая.

Ц. і к. австро-угорське Представництво в Київі № 29/політ. — 1. прилога.

Його Ексцеленції п. міністрови ц. і к. Двора і закордонних справ Стефанови графови Бурянови.

Згідно з пересланою телеграмою № 471 з дня 28. мая ц. р. маю честь всепіддайніще предложити переданий до мого відома зміст договору між ц. к. Командою Сх. Армії та до цього висланим, уповноваженим делегатом українського уряду, державним секретарем Кістяківським.

Ц. і к. посол
Форгач.

Відпис.

Прилога до № 29/пол.

Вислід наради між заступниками (представниками) команди ц. і к. Східної Армії та українського уряду, дня 22. мая 1918 р. в Одесі.

Присутні:

а) Зі сторони команди ц. і к. Східн. Армії: Ексцел. фельдмаршал фон Бельц (Boeltz), командант осадних війск в Одесі, полковник генерального штабу Гуммель, шеф генер. штабу ц. і к. Східної Армії генерал майор фон Сендлер, оберкватирмайстер команди ц. і к. Східної Армії, майор генерального штабу фон Гемпель, шеф генер. штабу команди групи Одеса, корвет капітан Лещановський, приділений до головного квартирмайстерського відділу команди ц. і к. Східн. Армії.

б) Зі сторони українського уряду: Ексцеленція державний секретар фон Кістяківський, делегат українського уряду пан фон Могилянський, помічник державного секретаря, пан фон Детятин, секр. президії українського міністерства.

I. Приймається слідуючі побажання команди ц. і к. Східної Армії за обопільною згодою представників обох сторін.

Український уряд годиться про те через своїх представників на слідуючі 4 точки:

1). Команда ц. і к. Східної Армії буде безпосередно поінформована про всі важні розпорядження і при них настановиться уповноваженого укр. уряду, якому прислуґує право видавати в крайно важних случаях наказі губерніяльному старості та українському отаманови міста без попереднього запитання українського уряду в Київі.

Одначе за управу губернії та міста Одеси остають відвічальними губерн. староста, згаядно український отаман міста.

2). Розпущена (розвязана) стара мійська управа не буде знова допущена до справовання уряду.

3.) Новоустановлена*) мійська управа остає аж до переведення виборів**); її можна збільшити поодинокими представниками, взятими з ріжних верств населення.

В порозумінню з австро-угорською командою можна поодиноких членів заступити другими, однак це буде відноситися лише до вимкових случаїв (3), які будуть належито узасаднені.

Після законів православних на Україні, був ген. комісар Коморський так чи інакше зобовязаний вести дальше урядування аж до приходу його наслідника. Він веде отже дальше також і тепер справи, аж до часу, доки не перейме уряд повновлажений укр. уряду в Одесі згаданий в точці 1.

4.) Конечним є поінформовання австро-угор. нач. команди про всі мілітарні, економічні та прочі важні питання, що торкаються до австро-угор. команди.

Цю задачу перенимає уповноважений українського уряду в Одесі. Український уряд постарається про як найскоршу висилку уповноваженого як також заведе постійну курієрську службу між Одесою а Київом.

II. Слідуючі побажання команди ц. і к. Сх. Армії подається до відома представникам предметом основного фахового обговорення.

1.) В Одесі находиться велике число осіб, які тут не приналежні*) і які творять найбільш злочинний елемент. В найблизшому часі належалоб видати розпорядження, силою яких увільниться місто від цих людей.

2.) Головний кватирмайстер команди ц. і к. Східної Армії прийде мійській управі з помочю відносно заосмотрення в поживу. До цього є конечним дати йому вгляд в заосмотрення міста.

3.) Управильнення питання права власности чисто мілітарних засобів наступить в Київі.

Щоб полагодити остаточно питання охорони магазинів та улекшити своєчасний розділ, є абсолютно конечним перевести інвентар всіх магазинів на цілому просторі України, що обсаджені ц. і к. війсками. Це зладження інвентаря мусить наступити при помочі представників ц. і к. команди як також українського уряду.

Генерал Семьонов відкинув внесення поставлене в цій справі головним кватирмайстром команди ц. і к. Сх. Армії.

4.) Головний кватирм. команди ц. і к. Східн. Армії переняв заряд водопроводів та електричної централі і буде також на будуче старатися про ці оба заведення.

Під сучасну хвилю водопровід заосмотрені до 5. червня а електровня до 2-го червня.

5.) В усіх надберіжних містах находиться велике число пароходів, яких цілком не уживається до перевозу. Причина цього: невиясненні відносини права та посідання. Український уряд зволить у власному інтересі як найскорше ситуацію вияснити та піти на руку австро-угорській владі при заупні цілої тонажі (корабельного матеріялу).

6.) Українське міністерство прокормлення розпоряджає запасами екатеринославської та херсонської губерній і то відсилає їх на заосмотрення міста Києва.

Проситься вняднати у вплинових чинників, щоб засоби поживи в губерніях обсадженних австро-угорськими війсками уживано по змозі для заосмотрення міст, лежачих на цьому просторі, а решту відправлювано в запілля*).

Наколи мають бути додержані услівя зазначені в мировому договорі, то повинно відставлятися денно 4—500**) вагонів, між тим коли тепер експорт до мінімум 30 вагонів у день.

Одеса, 22. мая, 1918.

Фон Кістяківський, в. р.; фон Бельц, в. р. фельдм.; фон Могилянський, в. р.; фон Сендлер, в. р. генералм.; фон Детятин, в. р.; Лещановський, в. р. кор. кап.; Гуммель, в. р. полк.; фон Гемпель, в. р. Майор.

(Далі буде).

*) Наказна мійська управа.

**) Доперва на Ніцці позволять на вибори. „Пакт" Гренера зі Скоропадським. Заміт. д-р В. К.

*) Тут мається на думці Союз російських старшин около 10.000 членів, котрий в Одесі за відомом Скоропадського і його уряду організувався щоб відбудовувати єдину і неділиму Росію. Про цю організацію було мова пізніще. Про неї є у мене обширний документ, датований 28. VI. 1918 № 831 ц. і к. команда Східн. Армії. Заміт. д-р В. К.

*) До Австрії і Німеччини.

**) Уявивши собі страшенне висисання соків з України центральними державами, мусимо собі сказати: мізерно виходиться на допомозі чужої сили в будуванні держави!

Цей „договір" гетьмана з Австрією не красший від „договору" Гренера зі Скоропадським. В обох не видно суверенности України, про яку так завзято українські монархісти розказують в одного байок. Замітка д-ра В. К.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як СТАТУТИ, ПРОГРАМИ, І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удавшися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЄЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЩІ ЦІННІ КНИЖКИ.